

In cooperation with:

Title: Soudobé dějiny – badatelský dějepis
Title English: Contemporary History – A Research History Textbook
Authors: Mgr. Jaroslav Pinkas; Ph. D., PhDr. Jaroslav Najbert; Ph.D., doc. Mgr. Kamil Činátl; Ph. D., Mgr. Václav Sixta; Ph. D., Mgr. Roman Anýž; Mgr. Čeněk Pýcha; Ph. D., Mgr. Peter Sokol; Mgr. Bohumil Melichar
Publisher: Fraus Publishing House
Country: Czech Republic

Fašismus a nacismus

? Co vedlo v minulosti některé lidi k podpoře fašistů a nacistů?

Členové italského krajně pravicového hnutí CasaPound demonstrují v centru Říma (Itálie, 2017)

Fašismus a nacismus si většina lidí spojuje s obdobím druhé světové války, s postavou diktátora Adolfa Hitlera, s hrůzami holokaustu, případně s tím, jak bylo v roce 1945 toto zlo poraženo. Fašisté a nacisté se však o přízeň voličů ucházeli mnohem dříve, než vypukla druhá světová válka. Italští fašisté Benito Mussoliniho ovládli Itálii v roce 1922. Nacisté Adolfa Hitlera se v Německu dostali k moci v roce 1933. Lidé fašisty volili ve volbách, z různých důvodů aktivně vstupovali do fašistických stran a hnutí, ale zpravidla nikoli proto, že by chtěli válku. Válku nicméně nakonec nacisty ovládané Německo v roce 1939 skutečně rozpoutalo. Po šesti letech bylo sice poraženo, avšak fašistická a nacistická hnutí, dnes často nazývaná s pomocí předpony neo- (nový), jako neofašisté a neonacisté, s touto porážkou ze světa nezmizela. Naopak se zdá, že počty lidí, kteří s těmito hnutími a politickými stranami sympatizují, na začátku 21. století stoupá. V této lekci se pokusíme porozumět některým důvodům, které vedly lidi v meziválečném období k podpoře fašismu a nacismu.

ZDROJ 2 617 206

Hitlerjugend
Všední dny velké říše, 1963,
r. Rudolf Krejčík

To si nedovedeš představit, co všechno se v HJ dá podnikat!

1 Koho takový leták mohl oslovit a proč?

ZDROJ 1

Propagační leták českých fašistů

Fašistické strany vznikaly po první světové válce v mnoha státech, Československo nevyjímaje. Národní obec fašistická, jejíž propagační leták z roku 1926 máš před sebou, působila v ČSR v letech 1926–1939.

Oblíbené dítě tibi poplatného tat, ze zmliala chut' ku vírenu podnikat.
Na místě zlobi vyvažuje Čechy a Slovaky, kteří musí za hranicemi v cizíh' bláznit svých chlebů. Doma se mrahaňou a hýří lína, dohánějí česká sebestenka.
Politické strany rozstřívaly národ úplně.
Přide-li ti tak dítě, musíme zabývat.
Věří Čechi a Slováci na pabuo.

Vlast je v nebezpečí.
Jediná spása je ve fašismu.
Fašismus zachrání Itálii, zachrání také republiku. Vyvede národ z osidel zrádců a zaprodanců.
Všechno pro sílnou vlast. Blaho vlasti nejvyšším zákonem.

2 Jak je ve filmu prezentováno nacistické Německo? Co mohlo na takovém obraze Německa být lákavé?

Fašismus

Podle amerického historika Roberta Paxtona je pro fašismus typická nutkavá představa úpadku a ponižení národa, který se ocitl v roli oběti. Řešení vidí fašisté v založení masového hnutí, které obnoví čistotu, jednotu a energii národa. K dosažení tohoto cíle jsou fašisté ochotni obětovat demokratické svobody nebo sáhnout k „nutnému násilí“.

Nacismus

Nacismem je obvykle označována ideologie Národně socialistické německé dělnické strany (NSDAP) a zároveň diktátorský režim jejího „vůdce“ Adolfa Hitlera v Německu v letech 1933–1945. Podle Blackwellovy encyklopedie *politického myšlení* je podstatou nacismu spojení fašismu a rasistických představ o nadřazenosti německého národa, o jeho právu podmanit si národy jiné.

3 Co Hannes obdivoval na italském fašistickém vůdci Mussolinim a na německém nacistickém vůdci Hitlerovi?

ZDROJ 3

Vzpomínka Ingmara Bergmana (1987)

Švédský filmový režisér Ingmar Bergman (1918–2007) byl v roce 1935 na výměnném pobytu v Německu. Ve své autobiografii *Laterna magica* z roku 1987 vzpomíná, jak mu jeho hostitel vysvětloval svou podporu fašismu a nacismu.

Hannes mi v našich nočních rozhovorech vysvětlil habešskou válku*, jak je důležité, že se Mussolini konečně postaral o tamější domorodce, tápající v tmách, a že je štědrý rukou podarovává prastarou italskou kulturou. Řekl mi také, že my v daleké Skandinávii nechápeme, jak židé vykořisťovali německý lid. Objasnil mi, že Němci stávají hráz proti komunismu, že židé tuto stavbu důsledně sabotují a že všichni musíme milovat muže (Adolfa Hitlera), který zformoval náš společný osud a rozhodně nás stmelil do jedné vůle, jedné síly, jednoho národa.

* V letech 1935–1936 dobyla Itálie Etiopské císařství (známé také jako Habes) a pokusila se tak položit základy své zamýšlené africké koloniální říše.

ZDROJ 4

Die Böfsee nicht, der Jude will den Krieg
Die Böfsee bluten um des Juden Sieg

HISTORYLAB 617 207

Kdo byl jejich nepřítel?

4 Jaké postoje a pocity měla karikatura ve čtenářích vzbudit? Proč mohla některé lidi vést k podpoře nacistů?

Karikatura z nacistických novin Der Stürmer (1934)

„To ne národy, to Žid chce válku, to národy zaplatí Židovo vítězství krví.“